

▲ 'Stalsystemen moeten zich in de praktijk bewijzen.' FOTO JAN RULAND VAN DEN BRINK

Stalvernieuwing: nu ook echt gas geven!

Bij nieuwe stalsystemen kan de uitstoot van stikstof in de vorm van ammoniak tot wel 70 procent gereduceerd worden. Dat heeft innovatieprovincie Brabant toch maar mooi uitgedokterd. Om deze fraaie resultaten te bereiken, heeft Brabant wel meer bewegingsvrijheid nodig.

Theo Bruinsma
Opinie

Heel Nederland kijkt uit naar een soepele doorstart na de crisis. We staan klaar om er met zijn allen de schouders onder te zetten: overheid, burgers en bedrijfsleven. Eerder waarschuwden we al dat het herstel onder druk komt te staan door de stikstofcrisis. Die leidt ertoe dat we onszelf geen ruimte geven om nieuwe infrastructuur aan te leggen, of om bedrijven ontwikkelruimte te geven. Niet alleen zet dat de economie voor een deel op slot, ook staat dat innovatieve, duurzame investeringen in de weg.

Ook de veehouderij wordt hierdoor geraakt, omdat er luidkeels wordt geroepen om een halvering van de veestapel. Ook dat staat het economisch herstel in de weg, zeker in een provincie als Noord-Brabant met een omvangrijke veehouderij. Hier maken niet alleen veehouders zich zorgen om, maar ook de toeleveranciers en afnemers in de achterban van VNO-NCW Brabant Zeeland. Wij zijn er dan ook van overtuigd dat duurzame, toekomstbestendige stallen een betere manier zijn om de stikstofuitstoot van de veehou-

derij te halveren. Waar het halveren van de veestapel economische schade aanricht en vooral voor verplaatsing van het probleem zal zorgen, biedt stalinnovatie een echte oplossing.

Wij komen tot die vaststelling op basis van onze ervaringen binnen de Taskforce Toekomstbestendige Stallen die nu een paar jaar draait in Brabant. Met steun van FME, de provincie, ZLTO, BJAk en onze vereniging wordt al een paar jaar gewerkt aan stalvernieuwing voor de belangrijkste diersoorten. Na jaren van voorbereiding zijn we nu zover dat er diverse toekomstbestendige stalsystemen beschikbaar zijn. Die zijn over het algemeen diervriendelijker, duurzamer en schoner dan de huidige stallen. De uitstoot van stikstof in de vorm van ammoniak kan tot wel 70 procent gereduceerd worden, afhankelijk van de diersoort. U leest het goed: meer dus dan de 50 procent die mogelijk is door halvering van de veestapel. Dat is vooral mogelijk door voor brongerichte oplossingen te kiezen. In de praktijk betekent dit vaak het scheiden van urine en ontlasting. Ammoniak ontstaat namelijk vooral wanneer deze bij elkaar komen.

Maar waarom gebeurt dat dan niet? In de eerste plaats door alle

negatieve beeldvorming rond de veehouderij. In het publieke debat moet deze sector het regelmatig ontgelden. Dat is niet bepaald bevorderlijk voor de investeringsbereidheid van de sector. Veehouders die groots investeren in duurzaamheid moeten erop kunnen vertrouwen dat ze daardoor ook niet langer op de schopstoel zitten. Daarnaast zijn de stroperige regels rondom stalinnovatie ook niet bevorderlijk voor de verduurzamingsslag. Duurzame stalsystemen zijn in de regel gefundeerd op onomstreden biologie, toch moet bij elke innovatie een

**Halveren veestapel
richt economische
schade aan en zorgt
voor verplaatsing
van het probleem**

langdurig proces worden doorlopen. Zelfs als alles goed gaat, duurt het proces van tekentafel tot toepassing al snel vier jaar.

Ten slotte is de bewijslast voor duurzame stalsystemen erg zwaar. Stalsystemen moeten zich in de praktijk bewijzen, en dat betekent dat je op voorhand nooit weet wat ze precies gaan doen. De uiteindelijke uitstoot is afhankelijk van vele factoren, waardoor er zelfs na het beste onderzoek altijd een onzekerheidsmarge overblijft. De rechtbank in Noord-Nederland zag in die onzekerheid de

aanleiding om op de rem te gaan staan. Juist door zo'n benadering dreigt stalvernieuwing helemaal geen kans te krijgen. We erkennen het belang van borging, maar dat mag er niet toe leiden dat de minste twijfel goede oplossingen onmogelijk maakt.

Hoe dan ook zijn de nieuwe stalsystemen beter, duurzamer en diervriendelijker dan de systemen waarvoor ze in de plaats komen. Bedenk daarbij dat onze boeren nog steeds wereldwijd een voorhoedepositie innemen. Geïnteresseerden van over de hele wereld komen naar ons land om te zien hoe wij onze stallen hebben ingericht. Stel ons in staat die positie vast te houden.

Goed innovatiebeleid is een uitdaging, omdat beleidsmakers regels moeten maken voor zaken die nieuw zijn of zelfs nog niet bestaan. Natuurlijk horen daar strenge eisen van de overheid bij, maar die moeten wel werkbaar zijn. Als innovatieprovincie heeft Brabant die bewegingsvrijheid ook nodig. Van de tien topsectoren zijn er zeven prominent in onze provincie vertegenwoordigd. Daar zijn we terecht trots op. Laten we de innovatieslag in de veehouderij, over het algemeen met stalsystemen van eigen bodem, daadwerkelijk stimuleren. Brabant staat aan de wieg van deze innovaties, nu moeten we nog zorgen dat ze gezond volwassen worden.

■ **Theo Bruinsma** uit Oss is bestuurslid van VNO-NCW Brabant Zeeland.